
Nie tylko Orient. Nabytki Fundacji Teresy Sahakian 2007–2017

19 grudnia 2017–30 listopada 2018 r.

Pałac Pod Blachą

Wystawa dzieł sztuki, pozyskanych do zbiorów Fundacji Teresy Sahakian w ostatnim dziesięcioleciu gromadzi wiele obiektów wyjątkowych, wzbogacających w znaczący sposób nie tylko kolekcje Zamku Królewskiego w Warszawie, ale także podnoszących wartość polskich zbiorów publicznych. Dzięki nim nie tylko uzupełniono istniejące zespoły zabytków, ale także stworzono nowe kolekcje lub zaczątki kolejnych. Wystawa jest wyrazem podziękowania oraz hołdem złożonym Donatorce.

Fundatorka przez całe życie bardzo silnie związana z rodzinnym krajem i zakochana w Warszawie, należała do grona najbardziej hojnych darczyńców Zamku Królewskiego w Warszawie. Wspierała naszą instytucję w czasie odbudowy i urządzania wnętrza. W 1989 i 1991 r. przekazała znakomitą kolekcję kobierców wschodnich, a z czasem także liczne dzieła orientalnej i zachodniej sztuki zdobniczej. W testamencie zapisała Fundacji pozostałą część zbiorów artystycznych oraz cały swój majątek.

Zbiory Fundacji Teresy Sahakian, znane dotąd przede wszystkim z liczącej ponad 600 obiektów kolekcji kobierców i tkanin wschodnich o międzynarodowym znaczeniu, nie tylko uzupełnione zostały o kolejne zabytkowe tkaniny orientalne, ale także wzbogaciły się o bardzo interesujący zespół sztuki europejskiej, w tym polonica.

Wśród dzieł malarskich wymienić należy *Portret Jana Potockiego*, podróżnika, uczonego i pisarza, autorstwa Antona Graffa (prawdopodobnie wywieziony z Łańcuta w 1944 r.) oraz trzy interesujące obrazy alegoryczne, łączone z osobą Hermanna Hahna (1580–1624): *Model Świata*, *Alegoria bogactwa z widokiem Gdańska* i *Alegoria pokory*.

Do najwybitniejszych dzieł rzeźbiarskich w zbiorach Fundacji należą wysokiej klasy przykłady polichromowanej rzeźby drewnianej z początku XVI w.: kwatera ołtarzowa ze sceną *Obrzezania* powstała w Antwerpii, zapewne w pracowni Jana de Moldera, oraz *Grupa Ukrzyżowania*, pochodząca z warsztatu niderlandzkiego lub niemieckiego. Niezwykle interesująca jest także figura Chrystusa ukrzyżowanego *Christo vivo*, wykonana z jednego kawałka kości słoniowej, która swoją wyjątkowość zawdzięcza m.in. niezwyklej skali (mierzy 75 cm).

W ostatnim dziesięcioleciu działalności Fundacji w znaczący sposób powiększył się także należący do niej zbiór tkanin. Pozyskano zespół kobierców wschodnich, interesujące tkaniny południowokaukaskie *zili* i *verni* oraz pochodzące z Azji Centralnej tkaniny haftowane *suzani*. Zbiory wzbogaciły się także o zespół tkanin polskich i z Polską związanych. Wśród nich wymienić należy zbiór pięciu litych pasów kontuszowych. Trzy egzemplarze pochodzą z manufaktury w Słucku (1767–1780), jeden powstał w nieustalanej pracowni, kolejny w Lyonie.

Do szczególnie interesujących należy fragment płotu namiotowego (czyli ściany namiotu) z 1. połowy XVIII w., pochodzący z lwowskiej kolekcji Władysława Łozińskiego. Tkaninę tę, wykonaną w technice mozaiki sukiennej, łączyć należy z jedną z wytwórni namiotniczych działających na terenie Kresów dawnej Rzeczypospolitej (np. z Brodami lub Lwowem).

W zespole mebli w kolekcji Fundacji znajdują się niezwykle cenne przykłady wyrobów, w większości

XVII- i XVIII-wiecznych holenderskich i flamandzkich. Wśród nich wymienić należy dwie holenderskie szafy (1630–1650): jedną z bogatą dekoracją rzeźbiarską o symbolicznej wymowie, m.in. z postaciami alegorycznymi i płycinami drzewiowymi ze scenami z życia św. Jana Chrzciciela; drugą dwudrzwiową, klasycyzującą, o jednolitej dekoracji w formie płycin.

Bardzo interesująca jest także prasa do bielizny na podstawie szafkowej, z bogatą płaskorzeźbioną dekoracją, zdradzającą wpływy snycerki geneueńskiej, powstała być może w Antwerpii ok. 1650 r.

Kolekcję mebli uzupełniają flandryjskie i holenderskie fotele oraz holenderski stół rozkładany, w hebanowej okleinie z plaketami z kości słoniowej.

Do zgromadzonych przez Fundację poloników należy stolik-komódka, wykonany w latach 70. XVIII w. przez paryskiego ebenistę, Étienne'a Avrila, należący przed 1939 do zbiorów Potockich w Łańcucie.

Na kolekcję ceramiki ze zbiorów Fundacji składają się fajansowe figurki z serii *Alegorie czterech pór roku* (Delft, 2. połowa XVIII w.) oraz jednorodny pod względem formy i dekoracji zespół włoskich talerzy majolikowych z wytwórni w Montelupo, stanowiących grupę dobrze ilustrującą ewolucję tzw. stylu *istoriato* na przestrzeni lat 1600–1670.

Wśród wyrobów srebrnych wymienić należy dwa kufle gdańskie z końca XVII w.: ze sceną z *Historii Jeftego*, autorstwa Benedicta Clausena oraz z przedstawieniem przypowieści o miłosiernym Samarytaninie Conrada Jacoba Keseberga. Oba należą do grupy najbardziej okazałych i najznakomitszych technicznie tego typu wyrobów z repusowaną dekoracją ciągłą.

W kolekcji Fundacji znajduje się 17 zegarów. O wartości tego zespołu decyduje liczba, jakość oraz reprezentatywność dla naszego obszaru kulturowego, pozwalająca na śledzenie trendów i przemian technologicznych zachodzących w zegarmistrzostwie.

Najstarszy w kolekcji – wrocławski zegar wieżyczkowy autorstwa Johanna Wüttkeia z 3. ćwierci XVII w., łączy wysoki poziom kunsztu zegarmistrzowskiego z mistrzowskim wykonaniem dekoracji. Pozostałe to sygnowane osiemnastowieczne zegary kaflowe z Gdańska, Torunia, Poznania, Krakowa, Lublina, Warszawy oraz Lwowa, o wspólnej formie, lecz różniących je szczegółach dotyczących motywów zdobniczych i rozwiązań konstrukcyjnych.

Znajdujące się w zbiorze dwa sygnowane zegary karetowe są zaś przykładem wysokiej klasy rzemiosła wrocławskiego (ok. 1750) i krakowskiego (2. poł. XVIII w.).

Przedstawiony na wystawie zbiór nabytków Fundacji Teresy Sahakian z lat 2007–2017 gromadzi wiele obiektów wyjątkowych. Pozyskanie ich jest bardzo istotne dla dalszego działania Fundacji. Otwiera przed nią możliwość nowego, wielowątkowego kształtowania poszczególnych kolekcji, uzupełniania ich oraz kreowania nowych, których zaczątki stworzono w ostatnim dziesięcioleciu.

Katarzyna Połujan

Kurator wystawy

Wystawa czynna jest codziennie (oprócz poniedziałków) w godz. **10.00–16.00** (w **niedziele: 11.00–16.00**).

Ostatnie wejście na **godzinę** przed zamknięciem; wstęp na podstawie biletów na zwiedzanie Pałacu Pod Blachą (normalny – **15 zł**, ulgowy – **10 zł**, rodzinny – **10 zł/os.**)

Source URL: <https://zamek-krolewski.pl/node/897>